

کتابشناسی تقیّه

محسن صادقی

مقدمه

- تقیّه چیست؟

- اهداف آن کدام است؟

- دارای چه حدودی است؟

- آیا از ویژگی های مذهب تشیع است یا اینکه اسلام به آن فرمان داده است؟

- چه تأثیراتی در طول تاریخ در مذهب تشیع داشته است؟

- آیا این مسأله نقش مهمی در فقه شیعه ایفا کرده است؟

- آیا می توان تأثیرات آن را در منش و رفتار علما و فقهای شیعه و مردم عادی مشاهده کرد؟

مخالفان این مسأله که عمدتاً از میان اهل سنت می باشند، آن را از ویژگی های مذهب تشیع

دانسته اند و به بررسی تأثیرات آن در این مذهب پرداخته و در مقام نقد و ردّ آن اشکال های

فراوانی را یاد آور شده اند.

در مقابل، شیعیان آن را اصل قرآنی و عقلایی دانسته و معروف شدن شیعه به قبول این

اصل راناشی از فشارهایی می دانند که بر شیعیان در طول تاریخ تحمیل شده است. علمای

شیعه پس از فراغت از اثبات اصل آن، به بررسی ابعاد مختلف و به خصوص بُعد فقهی آن در

مورد اعمال مکلفین که در موارد تقیّه از آنها سر می زند، پرداخته اند. چنان که رساله های فراوانی

در طول تاریخ شیعه با عنوان «رسالة فی التقیة» در همین زمینه نگاشته شده است. اما واقعیت آن است که هنوز بسیاری از پرسش‌ها راجع به تقیه بی پاسخ مانده یا آن‌که پاسخ مناسب و دقیقی به آنها داده نشده است.^۱ بدیهی است شناسایی رساله‌ها و تک‌نگاری‌های عالمان شیعه در این زمینه و تصحیح ارائه آنها در یک مجموعه به ترتیب تاریخی فوائد متعددی دارد.

در این کتابشناسی آثار مخطوط و مطبوع علمای شیعه شناسایی شده است. این کتابشناسی دارای چند بخش است: ۱. نسخه‌های خطی و آثار قدما؛ ۲. تقیه در مجموعه‌های قواعد فقهی؛ ۳. تقیه در جوامع فقهی و حدیثی و کلامی؛ ۴. تک‌نگاری‌های فارسی؛ ۵. مقالات عربی و فارسی.

بسم

۱. نسخه‌های خطی و آثار قدما و تک‌نگاری‌های عربی
 ۱. التقیة وأحكامها، شیخ أحمد بن ابراهیم درازی پدر محدث بحرانی (م ۱۱۳۱).^۲
 ۲. التقیة، آقا محمد باقر وحید بهبهانی (م ۱۲۰۵).
 وحید در این رساله می‌گوید: هنگامی یک روایت را می‌توانیم حمل بر تقیه کنیم که احراز کنیم یکی از علمای عامه بر طبق آن فتوا داده است. این رساله را در ردّ بعضی اخباریان نوشته که این شرط را معتبر نمی‌دانند.

آقابزرگ نسخه‌ای از این رساله را نزد مرحوم شیخ مشکور دیده است.^۳
 نسخه: مسجد اعظم، ش ۳/۳۹۸۱، ۲۳ برگ.

۳. التقیة، میرزا حسن بن مولی عبد الرزاق لاهیجی (م ۱۱۲۱).^۴
 حسن لاهیجی رساله‌ای به فارسی در موضوع تقیه به نام دُرّ مکنون دارد که علی صدرا بی خوئی در رسائل لاهیجی آن را چاپ کرده است. این رساله با عنوان جواب الاعتراض و رساله در تقیه علی علیه السلام و خروج امام حسین علیه السلام هم نامیده شده و در فهرست دنا (ج ۷،

۱. نقش شیعه در استنباط، ص ۲۵-۲۶.

۲. ذریعه، ج ۴، ص ۴۰۳.

۳. ذریعه، ج ۴، ص ۴۰۴.

۴. ذریعه، ج ۴، ص ۴۰۴.

- ص ۱۱۰۰-۱۱۰۱) هشت نسخه از آن معرفی شده است.
۴. الجنة الوقية في أحكام التقية، شيخ حسين بن محمد آل عصفور درازی بجرانی.^۱
تحقیق شیخ حسین بن علی آل سعید بجرانی، چاپ اول، بحرین، ۱۴۳۵، رقعی، ۱۵۰ ص.
۵. التقية، ابو عبدالله حسین بن یزید بن محمد بن عبد الملك نوفلی نخعی. شیخ طوسی در رجال او را از اصحاب امام رضا علیه السلام برشمرده، به نقل فهرست شیخ احمد بن ابی عبد الله برقی کتاب هایش را از او روایت کرده و نجاشی می گوید ابراهیم بن هاشم آثار نوفلی را از او روایت کرده است.^۲
۶. التقية، شاهزاده سلطانعلی دزانی لاهوری (معاصر). به زبان اردو که در هند چاپ شده است.
۷. التقية، شیخ محمد طه بن شیخ مهدی نجف (م ۱۳۲۳). این رساله به ضمیمه کتاب او (الإنصاف فی مسائل الخلاف) چاپ شده است.^۳
۸. التقية، رساله مختصری بوده که آقابزرگ دیده که آخر آن نوشته بوده: «کتبت من نسخة الشيخ علی بن أحمد مکی المطلبی من ذرية الشهيد الأول».
- آقابزرگ این رساله را ضمن مجموعه ای در کتابخانه سید هبة الدین شهرستانی دیده است.^۴
۹. رسالة فی التقية، علی بن عبد العالی کرکی (م ۹۴۰). در فهرست دنا ۱۴ نسخه از این رساله شناسانده شده است. چاپ: ۱. رسائل المحقق الکرکی، چاپ کتابخانه آیه الله مرعشی نجفی. ۲. حياة المحقق الکرکی و آثاره، المجلد الخامس، ص ۲۹۷-۳۰۹.
۱۰. التقية، ابوالحسن علی بن مهزیار اهوازی. نجاشی فهرست تألیفاتش را آورده است.
۱۱. التقية، سید محمد قلی نیشابوری کتوری (م ۱۲۶۰). رساله فارسی است که در لکنهو چاپ شده و ترجمه اردوی آن هم در مجله اصلاح چاپ شده است.^۵ این رساله دو تحریر دارد:
۱. تحریر سید محمد قلی پدر میرحامد حسین که خود مؤلف رساله است.

۱. ذریعه، ج ۵، ص ۱۶۳.

۲. ذریعه، ج ۴، ص ۴۰۴.

۳. ذریعه، ج ۴، ص ۴۰۴.

۴. ذریعه، ج ۴، ص ۴۰۴.

۵. ذریعه، ج ۴، ص ۴۰۵.

۲. تحریر میرحامد حسین که رساله را مرتب و ویرایش کرده است. شایان ذکر است که چاپ نسخه فارسی و نیز ترجمه اردوی این رساله که هر دو در هند صورت گرفته، بر اساس تحریر و ویرایش میرحامد حسین بوده است.^۱
۱۲. التقیة، ابو جعفر محمد بن اورمه قمی.
- نجاشی ضمن تألیفاتش این رساله را ذکر کرده است.^۲
۱۳. التقیة، سید معزالدین محمد مهدی بن حسن موسوی قزوینی حلّی (م ۱۳۰۰).
- نزدیک ۶۰۰ سطر است. آقابزرگ تهرانی نسخه‌ای از آن را در کتابخانه سید هبة الدین شهرستانی دیده است.^۳
۱۴. التقیة، شیخ مرتضی انصاری (م ۱۲۸۱).
- چاپ: مکرر در پایان مکاسب چاپ سنگی و کتاب الطهاره ایشان چاپ شده و چاپ مصحح آن در ضمن رسائل فقهیه (قم، ۱۴۱۴) به مناسبت دویستمین سال میلاد شیخ انصاری چاپ شده. همچنین شیخ فارس حسون این رساله را به صورت مستقل چاپ کرده است.
۱۵. التقیة والاداعة، ابوالفضل شیبانی (م ۳۸۷).
- نجاشی این رساله را به شیبانی نسبت داده است.
۱۶. الحاشیة علی رسالة التقیة للشیخ الأنصاری، شیخ عبد الله به محمد حسن مامقانی، به ضمیمه نهاية المقال فی تکملة غاية الآمال چاپ شده است. ده صفحه.
۱۷. التقیة، مؤلف مجهول.
- کتابخانه آیه الله حکیم، نجف، فهرست حکیم، ۱۳۰۰/۱/۱
۱۸. رسالة فی التقیة، زین الدین بن علی (شهید ثانی).
- نسخه: ۱. کتابخانه آیه الله مرعشی، نسخه ش ۱۳۳۶۷/۱۰ (فهرست، ج ۳۳، ص ۶۳۷)؛^۴

۱. نگارنده این رساله را بر اساس تحریر میرحامد حسین در دست تصحیح دارد و قرار است به مناسبت کنگره بزرگداشت مرحوم علامه میرحامد حسین منتشر شود.

۲. رجال النجاشی، ص ۳۳۰، ش ۸۹۱.

۳. ذریعه، ج ۴، ص ۴۰۵.

۴. با اینکه دو نسخه دیگر از همین رساله در همین کتابخانه موجود است و در فهرست به درستی به محقق کرکی نسبت داده شده، باز فهرست نگار محترم در اینجا به تبع فهرست نگار کتابخانه دانشکده الهیات مشهد این رساله

۲. کتابخانه دانشکده الهیات دانشگاه فردوسی، مشهد نسخه ش ۲۳۷۲۵.
- نسبت این رساله به شهید ثانی از فهرست کتابخانه دانشکده الهیات مشهد به کتاب الفهرس الشامل للتراث العربی الاسلامی (الفقه و اصوله)، ج ۲، ص ۷۱۷ - ۷۱۸ راه یافته است.
- با ملاحظه نسخه‌های این رساله، معلوم شد این نسخه‌ها هیچ کدام از شهید ثانی نیست، بلکه همان رساله تقیه محقق کرکی است.
۱۹. التقیه وأقسامها، نسخه: کتابخانه مجلس شورای اسلامی، نسخه ش ۹۶۶۴/۱۳، یک صفحه (ص ۱۵۹). فهرست مختصر، ص ۷۷.
۲۰. التقیه من الاشرار، فارسی، نسخه: کتابخانه مدرسه غرب همدان، نسخه ش ۷۸۳/۳، ۶۰ صفحه.
۲۱. رساله فی التقیه، نسخه: کتابخانه مجلس شورای اسلامی، نسخه ش ۵۵۰۰/۱ (فهرست، ج ۱۶، ص ۳۹۹).
۲۲. رساله فی التقیه، کتابخانه ملی ملک، تهران، نسخه ش ۳۵۶۰/۶ (فهرست، ج ۶، ص ۴۸۹).
۲۳. رساله فی التقیه، کتابخانه مدرسه باقریه مشهد، نسخه ش ۳۱۷/۶ (مجله تراثنا، س ۶، ش ۴، ص ۹۷).
۲۴. الأبحاث التقیه فی مسألة التقیه، محمد بن علی حیدر عاملی سکیکی موسوی مکی. این رساله که تألیف ۱۱۳۱ است در اصل جواب سؤال سید میرحسن است و در آن حواشی از مؤلف و سید شبر بن محمد حسین موسوی هست.
- نسخه: مؤسسه آیه الله بروجردی، نسخه ش ۳۷۱ (۱۱۵۵)، تحریر ۲۹ ذی‌قعدة ۱۱۵۵، ۷۳ برگ (فهرست، ج ۱، ص ۲۲۲-۲۲۳). نگارنده بر اساس همین نسخه این رساله را در دست تصحیح دارد.
۲۵. رساله فی التقیه، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، ش ۱۳۰۰ (فهرست، ج ۱۶، ص ۳۹۸).
۲۶. مسألة التقیه، نوشته ۱۲۷۲، نشریه دفتر ۱۱-۱۲، ص ۱۳۹، نسخه دانشگاه لس آنجلس.

۲۷. رساله فی التقیة، کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران ج ۱۶، ص ۴۱۱.
۲۸. التقیة، محمد کریم بن ابراهیم کرمانی (۱۲۲۵-۱۲۸۸)، کتابخانه دانشگاه علامه طباطبایی شیراز، ش ۱۷۱۷/۲، برگ ۱۹، برگ ۴۵-۴۶ (نسخه پژوهی، دفتر سوم، ص ۱۷۱).
۲۹. رساله فی التقیة، محمد تقی بن حسینعلی هروی (۱۲۱۷-۱۲۹۹). تهران، کتابخانه نوربخش، ش ۵۹۹/۹ (فهرست، ج ۲، ص ۲۰۵).
۳۰. تعلیقة علی رساله التقیة لشیخنا الأنصاری، سید حسن صدر. نسخه خطی این رساله در کتابخانه مؤلف بوده است و تصویر آن از جمله در کتابخانه مؤسسه کتابشناسی شیعه به شماره ۷۵۱/۱ قرار دارد.^۱
۳۱. رساله فی التقیة، شیخ زین العابدین بن الحسن بن علی بن محمد الحرّ العاملی (برادر صاحب امل الآمل). أمل الآمل، ج ۱، ص ۹۸.
۳۲. رساله فی التقیة والاذاعة، محمد بن عبدالله بن محمد بن عبید الله بن البهلول. (رجال نجاشی، ص ۳۹۵، ش ۱۰۵۹).
۳۳. کتاب التقیة، محمد بن بن علی بن بابویه (شیخ صدوق). (رجال نجاشی، ص ۳۸۸، ش ۱۰۴۹).
۳۴. کتاب التقیة، حسن بن یزید بن محمد بن عبد الملک نوفلی (رجال نجاشی، ص ۲۸).
۳۵. کتاب التقیة، حسن بن سعید بن حماد بن مهران و حسین بن سعید (رجال نجاشی، ص ۵۸، ش ۱۳۶-۱۳۷).
۳۶. کتاب التقیة، علی بن مهزیار اهوازی (رجال نجاشی، ص ۲۵۳، ش ۶۶۴).
۳۷. کتاب التقیة، محمد بن مفضل بن ابراهیم اشعری (رجال نجاشی، ص ۲۴۰، ش ۹۱۱).
۳۸. کتاب التقیة، محمد بن مسعود بن محمد بن عیاش (عیاشی). (رجال نجاشی، ص ۲۵۰، ش ۹۴۴).
۳۹. کتاب التقیة، محمد بن حسن بن فروخ الصفّار (رجال نجاشی، ص ۳۵۴، ش ۹۴۸).
۴۰. جنّة البریة، سید شبر بن محمد بن ثنّان موسوی حویزی (۱۱۸۶).^۲
۴۱. رساله فی التقیة، آقا ضیاء الدین عراقی.^۱

۱. کتاب شیعه، ش ۵، ص ۲۹۹.

۲. ذریعه، ج ۵، ص ۱۵۷.

۴۲. دافع الوهم فى التقيه، سيد سجّاد حسینی هندی.^۲
۴۳. التدقيق الدقيق (رسالة فى أحكام التقيه)، سيد على محمد بن سيد محمد بن سيد دلداری على نقوی نصیرآبادی لکنهوی (م ۱۳۱۲) به نقل سيد على نقی نقوی در مشاهیر علماء الهند.^۳
۴۴. الدرّة البهية فى إثبات حقيقة التقيه، ميرمحمد عباس موسوی تستری (م ۱۳۰۶).^۴
۴۵. رسالة فى التقيه، عبد الحسين مبارك نجفی (م ۱۳۶۴).^۵
۴۶. رسالة فى التقيه، محمد حسن قدیری (م ۱۴۲۹)، چاپ شده در البحث فى رسالات العشر، ج ۱، قم، مؤسسه النشر الإسلامی، ۱۴۰۹، ص ۱۶۹-۲۱۶.
۴۷. الوقية فى التقيه، ميرزا محمد طباطبایى تبریزی (م ۱۳۱۰).^۶
۴۸. الأدلة النقية فى إثبات التقيه، سيد نقی بن دلداری علی.^۷
۴۹. التقيه عند أهل البيت عليهم السلام، مصطفى قصير العالمی، قم، المجمع العالمی لأهل البيت عليهم السلام، ۱۳۷۲.
۵۰. مفهوم التقيه فى الإسلام، محمد فوزی، چاپ اول، بیروت، مؤسسه الوفاء، ۱۴۰۵ ق.
۵۱. رسالة فى التقيه، محمد جواد فاضل، چاپ اول، قم، المؤتمر العالمی بمناسبة المئوية الثانية لميلاد الشيخ الأنصارى، ۱۴۱۴ ق.
۵۲. أعلام العامّة فى صحّة الحجّ مع العامّة، شيخ عبد النبى عراقى، نجف، مطبعة الغرى، ۱۳۶۴ ق.
۵۳. رساله تقيه و چند رساله ديگر، عبد الرضا ابراهيمی، کرمان، آستان قدس رضوى، بى تا [به نقل از منابع کتاب نقش تقيه در استنباط].
۵۴. التقيه فى الفكر الإسلامی، مركز الرسالة، چاپ اول، قم، سلسله المعارف الإسلامیة،

۱. روائع الأمالی، مقدمه ناشر.

۲. ذریعه، ج ۸، ص ۴۲.

۳. ذریعه، ج ۴، ص ۱۸.

۴. ذریعه، ج ۸، ص ۹۱.

۵. ذریعه، ج ۱۱، ص ۱۵۵.

۶. ذریعه، ج ۲۵، ص ۱۴۲.

۷. ذریعه، ج ۱، ص ۴۰۳.

۵۵. التقیة موضوعاً وحکماً فی الكتاب والسنة، شیخ جعفر سبحانی، ۱۶۶ صفحه رقع، قم، مؤسسه الإمام الصادق - علیه السلام -، ۱۴۳۴ق.
۵۶. التقیة بین الأعلام، عادل العلوی، قم، المؤسسة الإسلامية العامة للتبلیغ، ۱۴۱۵ق.
۵۷. آراء المسلمين فی التقیة والصحابة وصيانة القرآن الکریم، مرتضی الرضوی، بیروت، دار الارشاد للطباعة والنشر، ۱۴۱۹ق.
۵۸. قاعدة التقیة وفقه الحج والزيارة، حسن محمد سلیمان.
۵۹. واقع التقیة عند المذاهب والفرق الإسلامية من غیر الشیعة الإمامیة، ثامر هاشم عمیدی، قم، مرکز الغدیر للدراسات الإسلامية، چ اول، ۱۴۱۶.
۶۰. التقیة فی فقه أهل البيت عليهم السلام تقریر بحث آیه الله مسلم داوری، سه جلد، اعداد: محمد علی صالح المعلم، ۱۴۱۸ق.
۶۱. رسالة فی التقیة، آیه الله حاج آقا روح الله خمینی (امام خمینی)، آخرین چاپ: الرسائل الفقهیة والأصولیة (ضمن موسوعة الإمام الخمينی، ج ۲۰)، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام، ۱۳۹۲ش، ص ۱-۷۲.
۶۲. رسالة فی التقیة، سید صادق روحانی.
۶۳. هداية الاتقیاء فی تقیة الاتقیاء، سید علی حسینی، از این رساله سه نسخه در اختیار داریم که تصویر هر سه نسخه به لطف آقای کشمیری در اختیار نگارنده قرار گرفته است. این نسخه در واقع یادداشتی است در ۱۲ سطر درباره اقسام پنجگانه تقیه با امضای «م ز ی» و رساله مستقلى نیست. این یادداشت در صفحه ۱۵۹ این نسخه قرار دارد.
۶۴. التقیة، نسخه شماره ۹۴۶۴/۱۳ کتابخانه مجلس شورای اسلامی (فهرست مختصر مجلس، ص ۷۷).
۶۵. السعادة السرمديّة، سید علی حسینی.
- تصویر تنها نسخه خطی این رساله به لطف آقای سید محسن کشمیری در اختیار نگارنده قرار گرفت.

۲. تقیه در مجموعه‌های قواعد فقهی
۱. القواعد الفقهية: مائة منقبة، قاعدة التقية، سيد كاظم مصطفوی، چاپ سوم، قم، مؤسسه النشر الإسلامي، ۱۴۱۷ق، ص ۱۰۲-۱۰۴.
۲. القواعد الفقهية، قاعدة التقية، محمد فاضل لنكراني، چاپ اول، قم، ۱۴۱۶ق.
۳. قاعدة تقيه الإمامية، سيد حسين امامي، بي جا، بي تا، بي نا، [به نقل از منابع كتاب نقش تقيه در استنباط].
۴. القواعد الفقهية، التقيه وموارد حرمتها وجوازها، ناصر مكارم شيرازي، مدرسة الإمام علي بن أبي طالب عليه السلام، قم، چاپ چهارم، ۱۴۱۶ق، ج ۱، ص ۳۷۹-۵۰۸.
۵. الأقطاب الفقهية، ابن أبي جمهور احسائي، بيروت، جمعية ابن أبي جمهور الأحسائي لإحياء التراث، تحقيق غلامرضا نقي الجلال آبادي، قطب ۲۷، ص ۱۰۹-۱۱۲.
۶. القواعد والفوائد، قاعدة التقيه، الشهيد الأول، المطبوع ضمن موسوعة الشهيد الأول، ج ۱۵، القاعدة ۱۷۸، ص ۳۵۹-۳۶۱.
۷. القواعد الفقهية، سيد حسن موسوي بجنوردي، به كوشش مهدي مهريزي و محمد حسين درايي، قم، ۱۳۷۷ش.
۸. القواعد الأصولية والفقهية على مذهب الإمامية، گروه نويسندگان در حوزه علميه قم، با اشراف محمد علي تسخيري، ۳ جلد، ج ۲، تهران، المجمع التقيي، ۱۴۳۱، ج ۲، ص ۶۱-۷۷.
۹. مناط الأحكام، مولى نظر على طالقانى، قم، مركز احياء آثار اسلامي، ۱۳۹۴، ص ۴۲-۴۷ (نهر في بيان حد الاضطرار والاكراه + نهر في دفع التعارض بين آيات الجماد وقاعدة الاضطرار).
۱۰. تحقيق في القواعد الفقهية، سيد على فرحى، چاپ اول، قم، مؤسسه النشر الإسلامي، ۱۴۳۰ق، ص ۲۳۴-۲۴۲.
۱۱. قواعد فقه سياسى، روح الله شريعتى، چاپ اول، قم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامي، ۱۳۸۷، ص ۱۹۸ به بعد.
۱۲. الأصول الأصلية، سيد عبدالله شبر (۱۲۴۲ق)، چاپ اول، قم، مكتبة المفيد، ۱۴۰۴،

ص ۳۱۷ به بعد.

۱۳. مبانی الفقه الفعال فی القواعد الفقهية السياسية، سیفی مازندرانی، ۴ جلد، چاپ اول، قم، مؤسسه النشر الإسلامی، ۱۴۲۵-۱۴۳۲ق، ج ۲، ص ۵۷ به بعد.

۱۴. القواعد الفقهية، سید محمد حسین قزوینی، چاپ اول، قم، منشورات جامعة المصطفی العالمیة، ۱۴۳۰ق، ص ۶۹ به بعد.

۱۵. منظومة القواعد الفقهية، سید رضا حسینی نسب، اتمام تألیف: ۱۴۱۰ق، بی جا، بی نا، بی تا، ص ۶۷ به بعد.

۱۶. قواعد فقه (قاعده تقيه) = ترجمه القواعد والفوائد شهيد اول، سید مهدی صانعی، پایان نامه دانشگاه فردوسی، مشهد، ۱۳۷۲.

۳. تقيه در جوامع حدیثی و فقهی و کلامی

۱. الکافی، کتاب الإیمان والكفر، باب التقيه، ج ۳، ح.

۲. وسائل الشیعة، شیخ حرّ عاملی.

ج ۱، باب ۲۵ (جواز التقيه فی العبادات من أبواب الوضوء).

ج ۱۶، ص ۲۱۹-۲۲۰، باب وجود عشرة العامة بالتقيه، ح ۱-۴.

ج ۱۶، ص ۲۲۰-۲۲۱، باب ۲۷: وجوب طاعة السلطان للتقيه، ح ۱-۳.

ج ۱۶، ص ۲۲۱-۲۲۴، باب ۲۸: وجوب الاعتناء والاهتمام بالتقيه، ح ۱-۱۳.

ج ۱۶، ص ۲۲۵-۲۳۳، باب ۲۹: جواز التقيه فی اظهار كلمة الكفر، ح ۱-۲۱.

ج ۱۶، ص ۲۳۳-۲۳۴، باب ۳۰: وجوب التقيه فی الفتوى، ح ۱-۲.

ج ۱۶، ص ۲۳۴-۲۳۵، باب ۳۱: عدم جواز التقيه فی الدم، ح ۱-۲.

ج ۱۶، ص ۲۳۵-۲۳۷، باب ۳۲: وجوب كنتم الدين عن غير أهله مع التقيه، ح ۱-۶.

ج ۱۶، ص ۲۳۷-۲۴۷، باب ۳۳: تحريم تسمية المهدي وسائر الأئمة عليهم السلام وذكرهم وقت

التقيه، ح ۱-۲۳.

۳. الهداية، شیخ صدوق، باب التقيه، ص ۵۰-۵۳.

۴. الاعتقادات، شیخ صدوق، چاپ کنگره بزرگداشت هزاره شیخ مفید، ۱۴۱۳، باب

الاعتقاد فی التقيه، ص ۱۰۷-۱۰۹.

۵. التنقيح، میرزا علی تبریزی (تقریرات درس آية الله خوئی، کتاب الطهارة، ج ۴، ص ۲۵۳

۳۲۹- ذیل کتاب الوضوء.

۶. کشف الغطاء، شیخ جعفر کاشف الغطاء، تحقیق دفتر تبلیغات اسلامی (شعبه خراسان) چاپ اول، قم، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۴۲۲، ج ۱، ص ۲۹۸-۳۰۰.
۷. مصباح الفقیه، حاج آقا رضا همدانی، ج ۱، ص ۱۶۴-۱۷۰.
۸. بحوث فی الفقه، محقق اصفهانی (م ۱۳۶۱)، ج ۱، ص ۲۲۳-۲۳۱، بحث صلاة الجماعة.
۹. فقه الصادق، سید صادق روحانی، ج ۱۱، ص ۳۹۱-۴۴۳، ذیل کتاب الحج.
۱۰. الحدائق الناضرة، شیخ یوسف بحرانی، ج ۱، ص ۴-۱۴.
۱۱. الفوائد الحائریة، وحید بهبهانی، ص ۳۵۳-۳۵۶.
۱۲. أجوبة مسائل موسى جار الله، سید عبد الحسین شرف الدین، المسألة العاشرة فی التقیة، ص ۶۷-۷۳ (موسوعة الإمام السید عبد الحسین شرف الدین، ج ۴)، تحقیق مرکز احیای آثار اسلامی، بیروت، دار المؤرخ العربی، ج ۱، ۱۴۲۷.
۱۳. اللوامع الإلهیة، فاضل مقداد سیوری، تحقیق سید محمد علی قاضی طباطبائی، چاپ اول، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۰.
۴. تکیه‌نگاری‌های فارسی
 ۱. تقیه سپری برای مبارزه عمیق‌تر، ناصر مکارم شیرازی، قم، هدف، بی تا.
 ۲. تقیه و حفظ نیروها، ناصر مکارم شیرازی، ترجمه سید محمد جواد بنی سعید لنگرودی، ۲۷۲ صفحه رقعی، انتشارات امام علی بن ابی طالب علیه السلام، ۱۳۹۴.
 ۳. تقیه معصومین در بیان احکام دین، سعید حسن زاده دلگشا، ۲۸۰ صفحه وزیری، ناشر: مؤلف، چاپ بوستان کتاب قم، ۱۳۹۴.
 ۴. نقش تقیه در استنباط، نعمت الله صفری، ۷۰۴ صفحه وزیری، قم، بوستان کتاب، چاپ اول، ۱۳۸۱.
 ۵. تقیه و امر به معروف و نهی از منکر، احمد طیبی شبستری، چاپ هشتم، تهران، اسلامی، ۱۳۵۸.
 ۶. تقیه رمز بقا، ابوعلی خداکرمی، قم، دارالنشر اسلامی، چاپ اول، ۱۳۷۷.
 ۷. تقیه در اسلام، علی تهرانی، چاپ چهارم، مشهد، چاپ فیروزیان.
 ۸. مبانی و جایگاه تقیه در استدلال‌های فقهی، محمد حسین واثقی راد، قم، انتشارات فقه،

چاپ اول، ۱۳۷۸ ش.

۹. تقيه از منظر فقاقت، تاريخ و سياست، علي بنابي، قم، نورمطاف، ۱۳۹۰.

۵. مقالات فارسي و عربي

۱. تقيه: تفاوت تقيه با نفاق

نويسنده: مكارم شيرازي، ناصر؛

مجله: درسهايي از مکتب اسلام، شهريور ۱۳۵۷، سال هجدهم - شماره ۶ (۵ صفحه -

از ۱۰ تا ۱۴)

۲. تقيه: موارد وجوب تقيه و فلسفه آن

نويسنده: مكارم شيرازي، ناصر؛

مجله: درسهايي از مکتب اسلام، مهر ۱۳۵۷، سال هجدهم - شماره ۷ (۸ صفحه - از ۱۱

تا ۱۸)

۳. تقيه در اسلام و فلسفه تقيه امام رضا عليه السلام با تكيه بر آيات و روايات

نويسنده: بيات، محمد حسين؛

مجله: سراج منير (دانشگاه علامه طباطبائي)، بهار ۱۳۹۲، سال سوم - شماره ۱۰ (۲۴

صفحه - از ۲۱ تا ۴۴)

۴. امام صادق عليه السلام و مساله تقيه

نويسنده: سلطاني زناني، مهدي؛

مجله: فرهنگ كوثر، پاييز ۱۳۸۳ - شماره ۵۸ (۱۸ صفحه - از ۲۹ تا ۴۶)

۵. تقيه در قرآن كريم و نقش آن در انسجام اسلامي

نويسنده: مطيع، حسين؛

مجله: كوثر، زمستان ۱۳۸۶ - شماره ۲۶ (۱۳ صفحه - از ۷۹ تا ۹۱)

۶. تقيه مداراتي و انسجام اسلامي

نويسنده: رحمانی زروندی، محمد؛

مجله: فقه و اصول، زمستان ۱۳۸۶ - شماره ۳ (۳۰ صفحه - از ۷ تا ۳۶)

۷. تقيه و رويکرد وهابيت به آن

نویسنده: ابراهیم نژاد، محمد؛

مجله: سراج منیر، تابستان ۱۳۹۱ - سال دوم، شماره ۶ (۲۸ صفحه - از ۱۸۵ تا ۲۱۲)

۸. بررسی تطبیقی آیات تقيه در تفاسیر فریقین

نویسنده: محسن زاده، محمد صادق؛ رضایی اصفهانی، محمد علی؛

مجله: مطالعات تفسیری، زمستان ۱۳۹۱، سال سوم - شماره ۱۲ [علمی-پژوهشی]

(۲۶ صفحه - از ۷۱ تا ۹۶)

۹. سیاست خارجی دولت دینی با تأکید بر مفاهیم تقيه و انتظار

نویسنده: دیرباز، عسکر؛ صادقی، مسعود؛

مجله: مشرق موعود، بهار ۱۳۹۰ - شماره ۱۷ [علمی-پژوهشی] (۱۶ صفحه - از ۸۱ تا ۹۶)

۱۰. تبیینی نواز مفهوم و راهبرد تقيه در مکتب امامیه

نویسنده: محمدی ایلامی، رحیم؛

مجله: علوم اسلامی، بهار ۱۳۸۹ - شماره ۱۷ (۲۰ صفحه - از ۵۵ تا ۷۴)

۱۱. معیارهای شناخت احادیث تقيه آمیز

نویسنده: کاردان پور، محمد حسن؛

مجله: علوم حدیث، بهار و تابستان ۱۳۹۰ - شماره های ۵۹ و ۶۰ [علمی-پژوهشی]

(۱۴ صفحه - از ۱۹۳ تا ۲۰۶)

۱۲. تقيه، تاریخچه و احکام آن در اسلام

نویسنده: نصیریان، یدالله؛

مجله: مقالات و بررسیها، تابستان ۱۳۸۱ - شماره ۷۱ [علمی-پژوهشی] (۲۴ صفحه - از

۱۱ تا ۳۴)

۱۳. مفهوم تقيه در اندیشه اسلامی

نویسنده: الموسوی، هاشم؛ مترجم: واحدی، محمد صادق؛

مجله: مشکوة، بهار و تابستان ۱۳۷۶ - شماره ۵۴ و ۵۵ (۱۷ صفحه - از ۲۲۶ تا ۲۴۲)

۱۴. پژوهش / تقيه از بعد رفتاری و عقیدتی

نویسنده: سید علوی، سید ابراهیم؛

مجله: مشکوة، پاییز ۱۳۷۴ - شماره ۴۸ (۱۳ صفحه - از ۴۹ تا ۶۱)

۱۵. تاریخ و رجال: نگاهی تاریخی به تقیه مداراتی

نویسنده: فتحی نیا؛

مجله: میقات حج، بهار ۱۳۸۸ - شماره ۶۷ (۲۶ صفحه - از ۳۱ تا ۵۶)

۱۶. امام صادق علیه السلام و تقیه

نویسنده: طاهری، سید محمود؛

مجله: مبلغان، مهر و آبان ۱۳۸۷ - شماره ۱۰۸ (۱۴ صفحه - از ۹ تا ۲۲)

۱۷. فقه حج: تقیه مداراتی

نویسنده: فاضل لنکرانی، محمد؛

مجله: میقات حج، بهار ۱۳۷۲ - شماره ۳ (۱۶ صفحه - از ۴۷ تا ۶۲)

۱۸. تقیه مداراتی

نویسنده: رحمانی، محمد؛

مجله: میقات حج، زمستان ۱۳۷۸ - شماره ۳۰ (۲۷ صفحه - از ۱۵۱ تا ۱۷۷)

۱۹. تقیه مداراتی و جایگاه آن در انسجام اسلامی

نویسنده: رحمانی، محمد؛

مجله: فقه اهل بیت، زمستان ۱۳۸۶ - شماره ۵۲ (۴۷ صفحه - از ۱۴۰ تا ۱۸۶)

... تقیه ...

۲۰. تقیه در قرآن کریم و کلام معصومین علیهم السلام

نویسنده: عباسی جامد، مسعود؛

مجله: کوثر، تابستان ۱۳۸۶ - شماره ۲۴ (۶ صفحه - از ۸۲ تا ۸۷)

۲۱. تحلیل تاریخی تقیه

نویسنده: بشیر، حسین؛

مجله: پژوهش های اجتماعی اسلامی، فروردین و اردیبهشت - خرداد و تیر ۱۳۹۰ -

شماره ۸۷ و ۸۸ (۴۶ صفحه - از ۱۰۵ تا ۱۵۰)

۲۲. چگونگی بهره برداری جریان امامت از فرهنگ تقیه

نویسنده: پژوهنده، محمد حسین؛

مجله: پژوهش های اجتماعی اسلامی، فروردین و اردیبهشت - خرداد و تیر ۱۳۹۰ -

شماره ۸۷ و ۸۸ (۵۸ صفحه - از ۱۵۱ تا ۲۰۸)

۲۳. تقیه ی عرفی لایه ی پنهان زندگی مطلوب و نامطلوب

نویسنده: پژوهنده، علی؛

مجله: پژوهش های اجتماعی اسلامی، فروردین و اردیبهشت - خرداد و تیر ۱۳۹۰ -

شماره ۸۷ و ۸۸ (۲۲ صفحه - از ۲۰۹ تا ۲۳۰)

۲۴. تقیه در شریعت اسلامی

نویسنده: بهبهانی، عبدالکریم؛ مترجم: پژوهنده، محمد حسین؛

مجله: پژوهش های اجتماعی اسلامی، فروردین و اردیبهشت - خرداد و تیر ۱۳۹۰ -

شماره ۸۷ و ۸۸ (۳۰ صفحه - از ۲۳۱ تا ۲۶۰)

۲۵. نکاتی درباره ی اهمیت پرونده های علمی و فرائض به ضمیمه ی پرونده ی علمی

تقیه

نویسنده: ظهیری، سید مجید؛

مجله: پژوهش های اجتماعی اسلامی، فروردین و اردیبهشت - خرداد و تیر ۱۳۹۰ -

شماره ۸۷ و ۸۸ (۳۳ صفحه - از ۲۶۱ تا ۲۹۳)

۲۶. بیداری اسلامی و نقش تقیه در حراست از دستاوردهای آن از منظر مقام معظم رهبری

نویسنده: اصغری، محمود؛

مجله: پژوهش های اجتماعی اسلامی، فروردین و اردیبهشت - خرداد و تیر ۱۳۹۰ -

شماره ۸۷ و ۸۸ (۱۸ صفحه - از ۲ تا ۲۲)

۲۷. جایگاه تقیه در فلسفه ی سیاسی اسلام

نویسنده: نوایی، علی اکبر؛

مجله: پژوهش های اجتماعی اسلامی، فروردین و اردیبهشت - خرداد و تیر ۱۳۹۰ -

شماره ۸۷ و ۸۸ (۳۴ صفحه - از ۲۳ تا ۵۶)

۲۸. بازبینی گونه های تقیه در مکتب اهل بیت علیهم السلام

مجله: پژوهش های اجتماعی اسلامی، فروردین و اردیبهشت - خرداد و تیر ۱۳۹۰ -

شماره ۸۷ و ۸۸ (۴۸ صفحه - از ۵۷ تا ۱۰۴)

۲۹. تقیه در سیره سیاسی امام باقر علیه السلام

نویسنده: تهامی، طه؛

مجله: مبلغان، خرداد - تیر ۱۳۹۰، شماره ۱۴۱ (۱۱ صفحه - از ۱۰۹ تا ۱۱۹)

۳۰. مشروعیت تقیه و احکام آن از منظر مذاهب اسلامی

نویسنده: محسن زاده، محمد صادق؛

۳۱. ویژگیهای باورهای شیعی (تقیه)

نویسنده: سبحانی، جعفر؛

مجله: درسهایی از مکتب اسلام، مرداد ۱۳۹۰ - شماره ۶۰۳ (۱۰ صفحه - از ۷ تا ۱۶) و

شهریور ۱۳۹۰، شماره ۶۰۴ (ص ۸-۱۵).

۳۲. بررسی احادیث تقیه از دیدگاه مجلسی اول

نویسنده: مهدوی راد، محمد علی؛ امین ناجی، محمد هادی؛

مجله: حدیث پژوهی «پاییز و زمستان ۱۳۸۸ - شماره ۲ [علمی-پژوهشی] (۲۲ صفحه -

از ۷ تا ۲۸)

۳۳. بادیگران مدارا: بررسی تقیه مداراتی، یکی از راهکارهای انسجام اسلامی در

فقه شیعه

نویسنده: فیاض، محمد صادق؛

مجله: سفیر نور، زمستان ۱۳۸۶، شماره ۴ (۲۸ صفحه - از ۲۱ تا ۴۸)

۳۴. نقد و بازخوانی نظریه پالایش منابع حدیثی معتبر از روایات تقیه ای

نویسنده: اخلاقی امیری، حسنعلی؛ حائری، محمد حسن؛

مجله: علوم حدیث، تابستان ۱۳۹۱، سال هفدهم، شماره ۶۴ [علمی-پژوهشی / ISC]

(۲۲ صفحه - از ۱۳۸ تا ۱۵۹)

۳۵. ملاک و چگونگی به کارگیری تقیه در دوره حضور معصومان علیهم السلام

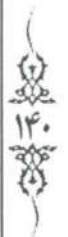
نویسنده: جعفری هرنندی، محمد؛

مجله: پژوهش های فقه و حقوق اسلامی، بهار ۱۳۹۳، شماره ۳۵ [علمی-پژوهشی]

(۳۴ صفحه - از ۱۱ تا ۴۴)

۳۶. نقدی روایی-کلامی بر دیدگاه اتان کلبرگ در موضوع «تقیه از منظر شیعه امامیه»

نویسنده: معارف، مجید؛ طباطبایی نژاد، سیدسجاد؛ میرحسینی، یحیی؛

مجله: علوم حدیث، پاییز ۱۳۹۲، سال هجدهم - شماره ۶۹ [علمی-پژوهشی / ISC]
(۲۶ صفحه - از ۱۵۵ تا ۱۸۰)

۳۷. ضرورت، اهداف و ادله ی قرآنی و روایی تقیه
نویسنده: بنایی، علی؛

مجله: سراج منیر (دانشگاه علامه طباطبائی)، زمستان ۱۳۸۹ - شماره ۱ (۳۰ صفحه - از
۱۲۵ تا ۱۵۴)

۳۸. تقیه ابزار سیاسی شیعه در ایجاد حکومت
نویسنده: جعفری هرندی، محمد؛

مجله: علوم سیاسی دانشگاه آزاد کرج، تابستان ۱۳۹۱ - شماره ۱۹ [علمی-پژوهشی]
(۳۴ صفحه - از ۲۳۱ تا ۲۶۴)

۳۹. تقیه و جایگاه آن در احکام عبادی و حقوقی
نویسنده: بطحائی، سید هاشم؛

مجله: مجتمع آموزش عالی، بهار ۱۳۸۱ - شماره ۱۲ (۲۰ صفحه - از ۱۸۷ تا ۲۰۶)
۴۰. تقیه، راهبردی برای وحدت و انسجام اسلامی
نویسنده: لطیفی، محمود؛

مجله: حکومت اسلامی، پاییز ۱۳۸۶ - شماره ۴۵ (۳۰ صفحه - از ۴۲ تا ۷۱)
۴۱. تقیه سیاسی

نویسنده: فاضل هرندی، محی الدین؛

مجله: علوم سیاسی - دانشگاه باقرالعلوم علیه السلام، بهار ۱۳۸۳ - شماره ۲۵ (۱۴ صفحه - از
۹۷ تا ۱۱۰)

۴۲. مبارزات مخفی و آگاهانه در زیرسپر تقیه
نویسنده: بهشتی، احمد؛

مجله: درس‌هایی از مکتب اسلام، اردیبهشت ۱۳۶۰، سال ۲۱ - شماره ۲ (۵ صفحه - از
۲۱ تا ۲۵)

۴۳. تفسیر قرآن مجید بر اساس تفسیر موضوعی: حقیقت نفاق و تفاوت آن با دروغ و تقیه

مجله: درس‌هایی از مکتب اسلام، آذر ۱۳۶۲، سال ۲۳ - شماره ۹ (۷ صفحه - از

(۱۳ تا ۷)

۴۴. آخرین سخن درباره تقیه

نویسنده: مهدوی، محمود؛

مجله: درس‌هایی از مکتب اسلام، «مرداد ۱۳۵۵، سال هفدهم - شماره ۸ (۳ صفحه -

از ۴۱ تا ۴۳)

۴۵. آیا تقیه در تعالیم اسلام وجود دارد

نویسنده: مکارم شیرازی، ناصر؛

مجله: درس‌هایی از مکتب اسلام، فروردین ۱۳۵۷، سال هجدهم - شماره ۱ (۳ صفحه -

از ۸ تا ۱۰)

۴۶. چهره تقیه در روایات اسلامی

نویسنده: مکارم شیرازی، ناصر؛

مجله: درس‌هایی از مکتب اسلام، مرداد ۱۳۵۷، سال هجدهم - شماره ۵ (۳ صفحه -

از ۹ تا ۱۱)

۴۷. موضع‌گیری تقیه در یک مکتب انقلابی

نویسنده: مکارم شیرازی، ناصر؛

مجله: درس‌هایی از مکتب اسلام، دی ۱۳۵۷، سال هجدهم - شماره ۱۰ (۳ صفحه - از

۹ تا ۱۱)

۴۸. تقیه، راهبردی برای وحدت و انسجام اسلامی

نویسنده: لطیفی، محمود؛

مجله: حکومت اسلامی، پاییز ۱۳۸۶ - شماره ۴۵ (۳۰ صفحه - از ۴۲ تا ۷۱)

۴۹. تقیه سیاسی

نویسنده: فاضل‌هرندی، محی‌الدین؛

مجله: علوم سیاسی - دانشگاه باقرالعلوم - علیه السلام -، بهار ۱۳۸۳ - شماره ۲۵ (۱۴

صفحه - از ۹۷ تا ۱۱۰)

۵۰. مبارزات مخفی و آگاهانه در زیرسپر تقیه

نویسنده: بهشتی، احمد؛

مجله: درس‌هایی از مکتب اسلام، اردیبهشت ۱۳۶۰، سال ۲۱ - شماره ۲
(۵ صفحه - از ۲۱ تا ۲۵)

۵۱. تفسیر قرآن مجید بر اساس تفسیر موضوعی: حقیقت نفاق و تفاوت آن با دروغ و تقيه
مجله: درس‌هایی از مکتب اسلام، آذر ۱۳۶۲، سال ۲۳ - شماره ۹ (۷ صفحه - از ۷ تا ۱۳)
۵۲. تقيه

نویسنده: مکارم شیرازی، ناصر؛

مجله: درس‌هایی از مکتب اسلام، خرداد ۱۳۵۷، سال هجدهم - شماره ۳ (۳ صفحه -
از ۱۰ تا ۱۲)
۵۳. تقيه

نویسنده: مکارم شیرازی، ناصر؛

مجله: درس‌هایی از مکتب اسلام، اردیبهشت ۱۳۵۷، سال هجدهم - شماره ۲ (۴
صفحه - از ۹ تا ۱۲)

۵۴. موضع‌گیری تقيه در یک مکتب انقلابی

نویسنده: مکارم شیرازی، ناصر؛

مجله: درس‌هایی از مکتب اسلام، دی ۱۳۵۷، سال هجدهم - شماره ۱۰ (۳ صفحه - از
۹ تا ۱۱)

۵۵. تقيه / مردان راستین

نویسنده: مکارم شیرازی، ناصر؛

مجله: درس‌هایی از مکتب اسلام، تیر ۱۳۵۷، سال هجدهم - شماره ۴ (۳ صفحه - از
۱۰ تا ۱۲)

...

۵۶. تقيه تحبیبی یک شاهکار دیگر

نویسنده: مکارم شیرازی، ناصر؛

مجله: درس‌هایی از مکتب اسلام، آبان ۱۳۵۷، سال هجدهم - شماره ۸ (۴ صفحه - از
۱۰ تا ۱۳)

۵۷. تقيه تاکتیک مبارزه است نه فرار از مسئولیت

نویسنده: مهدوی، محمود؛

مجله: درس‌هایی از مکتب اسلام، فروردین ۱۳۵۵، سال هفدهم - شماره ۴ (۴ صفحه -

از ۵۵ تا ۵۸)

۵۸. تقیه

نویسنده: شریعت مدار جزایری، سید نورالدین؛

مجله: شیعه شناسی، زمستان ۱۳۸۳ - شماره ۸ (۲۲ صفحه - از ۲۵ تا ۴۶)

۵۹. تقیه در شرایع پیشین و اسلام

نویسنده: سبحانی، جعفر؛

مجله: کلام اسلامی، تابستان ۱۳۸۹ - شماره ۷۴ (۱۵ صفحه - از ۱۴ تا ۲۸)

۶۰. تقیه، سپر محافظ جریان تشیع اثنا عشری

نویسنده: پژوهنده، محمد حسین؛

مجله: پژوهش‌های اجتماعی اسلامی، آذرود ۱۳۸۹ - شماره ۸۵ (۲۲ صفحه - از

۱۳۹ تا ۱۶۰)

۶۱. تحیر شیعیان در شناخت امام و نقش تقیه در آن

نویسنده: کاظمی، روح‌الله؛

مجله: امامت پژوهی، بهار و تابستان ۱۳۹۳ - شماره ۱۳ و ۱۴ (۲۲ صفحه - از ۱۱۵ تا

۱۳۶)

۶۲. تقیه؛ راهبرد اصلاحی و صیانت از حق

نویسنده: همایون مصباح، سید حسین؛

مجله: پژوهشنامه کلام، پاییز و زمستان ۱۳۹۳ - شماره ۱ [علمی-پژوهشی] (۲۲ صفحه

- از ۱۱۳ تا ۱۳۴)

۶۳. بررسی فضای تقیه در دوره غیبت صغرا و نشانه‌های آن بر عملکرد امامیه

نویسنده: احمدی کجایی، مجید؛ حمیدی نژاد، مهدی؛

مجله: انتظار موعود، زمستان ۱۳۹۳، سال چهاردهم - شماره ۴۷ [علمی-ترویجی] (۱۶

صفحه - از ۱۱۱ تا ۱۲۶)

۶۴. تقیه از دیدگاه فقهی امام خمینی رحمته الله علیه

نویسنده: مراد خانی، احمد؛ محسن زاده، محمد صادق؛

مجله: پژوهشنامه حکمت و فلسفه اسلامی، پاییز ۱۳۹۰ - شماره ۳۷ (۲۶ صفحه - از

۷۵ تا ۱۰۰)

۶۵. التقيه في نظر الشيخ المفيد (رضي الله عنه)

نویسنده: الحکیم، محمد باقر؛

مجله: مجموعه مقالات کنگره شیخ مفید، شماره ۱۱۶ (۵۵ صفحه - از ۱ تا ۵۵)

۶۶. سلیبات التقيه أفضل من حسنات الاعتزال

مجله: المعارج، محرم ۱۴۱۷ - العدد ۲۱ و ۲۲ و ۲۳ (۴ صفحه - از ۳۸۲ تا ۳۸۵)

۶۷. سلیبات التقيه أفضل من حسنات الاعتزال

مجله: المعارج، العدد الخاص (۴ صفحه - از ۳۸۲ تا ۳۸۵)

۶۸. التقيه في آراء علماء المسلمين

نویسنده: علی براتی، عباس؛

مجله: رساله الثقلين، اسفند ۱۳۷۲ - شماره ۸ (۲۱ صفحه - از ۷۳ تا ۹۳)

۶۹. التقيه بين السنة والشيعة

نویسنده: مغنیه، محمد جواد؛

مجله: رساله الاسلام، السنة الرابعة عشرة، محرم ۱۳۸۳ - العدد ۱ و ۲ (۵ صفحه - از ۳۹

تا ۴۳)

۷۰. التقيه في القرآن والسنة بين السائل والمجيب

نویسنده: اختر الرضوی، السيد سعيد؛

مجله: علوم الحديث، رجب - ذوالحجّة ۱۴۲۴ - العدد ۱۴ (۲۳ صفحه - از ۴۲ تا ۶۴)

۷۱. التقيه والشيخ الأنصاري

نویسنده: النابلسی، عفيف؛

مجله: الفكر الاسلامی، آذر ۱۳۷۳ - شماره ۷ (۲۸ صفحه - از ۲۳۶ تا ۲۶۳)

۷۲. الإمام جعفر الصادق عليه السلام والتقيه

نویسنده: فضل الله، السيد محمد حسين؛

مجله: التوحيد (عربی)، دی ۱۳۷۰ - شماره ۵۷ (۱۵ صفحه - از ۶۶ تا ۸۰)

۷۳. التقیة

نویسنده: أحمد رضا؛

مجله: المقتطف، المجلد الأربعون، ۱۱ محرم ۱۳۳۰ - الجزء ۱ (۸ صفحه - از ۳۵ تا ۴۲)

۷۴. مذاهب العلماء فى التقیة

نویسنده: أحمد رضا؛

مجله: المقتطف، المجلد الأربعون، ۱۱ ربيع الأول ۱۳۳۰ - الجزء ۳ (۵ صفحه - از ۲۲۶ تا

۲۳۰)

75. Taqiya in shii Theology Religion 1995.

التقیة فى عقائد ومذاهب الشيعة، اتان كلبرگ.

۷۶. التقیة بين السنة والشيعة، محمد جواد مغنیه، مجله رسالة الإسلام.

۷۷. صلاة الجماعة مع أهل السنة دراسة فقهية، حسن الصقار، مجله الاجتهاد والتجديد،

زمستان ۱۴۳۲، ش ۱۷.

۷۸. تقيہ در عمل: سفرهای بهاءالدين عاملی در قلمرو عثمانی (۹۹۱-۹۹۳هـ)، دون

استورات، ترجمه محمد کاظم رحمتی، مجله کتاب شیعه، سال ۴، ش اول و دوم، مسلسل ۷ و ۸،

ص ۲۱-۴۲.

این مقاله ترجمه ای است آزاد همراه با اندکی تلخیص و تصرف از:

D.J.Stewart, Taqiyyah as performance: the travels of BahÁP al-DĒn al-ŶAmilĒ in the Ottoman Empire (991-92/1583-85), Princeton Papers: Interdisciplinary Journal of Middle Eastern Studies 4, 1996, pp.1-70.

بخش مفصلی از مقاله به گزارش و ترجمه مطالبی از رساله فى التقیة از مرحوم آیت الله

سیدروح الله خمینی اختصاص یافته است.

